

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Utfall för jämställdhetsbonusen

Försäkringskassan har i regleringsbrevet för 2011 fått i uppdrag att till regeringen redovisa uppkomna bonusdagar för 2010.

Jämställdhetsbonus - konstruktion

Regeringens syfte med jämställdhetsbonusen är att förbättra förutsättningarna för jämställdhet vad gäller såväl föräldraledighet som deltagande i arbetslivet. Jämställdhetsbonusen ska vara ett incitament för föräldrarna att dela föräldraledigheten så jämt som möjligt mellan sig.

Jämställdhetsbonusen gäller barn som är födda efter 30 juni 2008. Den förälder som har tagit ut flest dagar med föräldrapenning under ett kalenderår får jämställdhetsbonus om han eller hon arbetar eller studerar när den andra föräldern tar ut föräldrapenning. För att få bonus måste föräldrarna ha gemensam vårdnad om barnet, men de behöver inte vara gifta eller bo tillsammans. Bonusen beräknas i efterhand och betalas ut som en skattereduktion. Den förälder som varit ledig längst får pengarna insatta på sitt skattekonto i samband med slutskattsedel.

Föräldrar måste ansöka om jämställdhetsbonus senast den 1 mars året efter att bonusen tjänats in. Försäkringskassan skickar ut en blankett i början av februari till de föräldrar som kan vara berättigade till bonus.

Uppkomna preliminära bonusdagar under 2010

I detta avsnitt redovisas hur många preliminära bonusdagar som uppkommit under 2010 baserat på fördelningen av föräldrapenningdagar mellan föräldrarna¹.

Tabell 1. Antal föräldrar, antal uppkomna preliminära bonusdagar samt skattat värde² av dagarna år 2010 uppdelat efter län och kön.

År 2010 Län	Kvinna			Man			Totalt		
	Antal	Bonusdagar	Värde*	Antal	Bonusdagar	Värde*	Antal	Bonusdagar	Värde*
Blekinge län	457	15 024	1 502 400	80	3 484	348 400	537	18 508	1 850 800
Dalarnas län	860	30 460	3 046 000	179	8 877	887 700	1 039	39 337	3 933 700
Gotlands län	209	7 262	726 200	33	1 858	185 800	242	9 120	912 000
Gävleborgs län	786	27 689	2 768 900	153	6 432	643 200	939	34 121	3 412 100
Hallands län	940	31 262	3 126 200	180	8 434	843 400	1 120	39 696	3 969 600
Jämtlands län	457	14 821	1 482 100	100	4 745	474 500	557	19 566	1 956 600
Jönköpings län	1 079	36 957	3 695 700	159	8 234	823 400	1 238	45 191	4 519 100
Kalmar län	617	21 351	2 135 100	89	3 464	346 400	706	24 815	2 481 500
Kronobergs län	623	22 340	2 234 000	103	4 947	494 700	726	27 287	2 728 700
Norrbottnens län	658	21 810	2 181 000	128	5 934	593 400	786	27 744	2 774 400
Skåne län	3 982	143 418	14 341 800	782	38 843	3 884 300	4 764	182 261	18 226 100
Stockholms län	11 072	427 728	42 772 800	2 318	122 886	12 288 600	13 390	550 614	55 061 400
Södermanlands län	990	35 374	3 537 400	182	9 061	906 100	1 172	44 435	4 443 500
Uppsala län	1 581	60 289	6 028 900	360	18 508	1 850 800	1 941	78 797	7 879 700
Värmlands län	770	26 222	2 622 200	150	7 169	716 900	920	33 391	3 339 100
Västerbottens län	1 149	38 824	3 882 400	211	9 458	945 800	1 360	48 282	4 828 200
Västernorrlands län	774	25 218	2 521 800	155	7 915	791 500	929	33 133	3 313 300
Västmanlands län	936	34 114	3 411 400	166	8 447	844 700	1 102	42 561	4 256 100
Västra Götalands län	6 142	222 624	22 262 400	1 350	65 273	6 527 300	7 492	287 897	28 789 700
Örebro län	1 108	37 955	3 795 500	228	11 915	1 191 500	1 336	49 870	4 987 000
Östergötlands län	1 743	62 957	6 295 700	293	14 025	1 402 500	2 036	76 982	7 698 200
Totalt	36 933	1 343 699	134 369 900	7 399	369 909	36 990 900	44 332	1 713 608	171 360 800

Baserat på uttaget av föräldrapenningdagarna under 2010 så har ca 1,7 miljoner bonusdagar genererats till ett skattat värde av 171 miljoner kronor. Det troliga är att färre dagar i verkligheten genererats eftersom inte alla föräldrar under året uppfyllt det arbetskriterium som finns för att kunna beviljas jämställdhetsbonus. Siffrorna utgör skattningar samtidigt, men är de mest tillförlitliga som finns tillgängliga före dess att statistik för utfallet finns.

¹ Det totala antalet föräldrar med preliminära bonusdagar i denna rapport skiljer sig från de siffror som tidigare rapporterats i Försäkringskassans budgetunderlag. De relativt stora skillnaderna innebär att de statistiska underlagen och metoden för att ta fram prognoserna för jämställdhetsbonus till budgetunderlaget kommer att ses över.

² Värde skattas genom att ta 100 kr och multiplicera det med antal uppkomna dagar. Eftersom föräldrarna rent teoretiskt kan ha en bonusnivå under 100 kr så är denna skattning troligtvis i överkant.

Utfall jämställdhetsbonus 2010

Försäkringskassan har beräknat utifrån uttaget av föräldrapenning att 44 332 unika³ föräldrar så har 24 648 föräldrar sökt och blivit beviljade jämställdhetsbonus till ett belopp motsvarande 106,2 miljoner kronor som kommer att krediteras föräldrarnas skattekonton i samband med att de får sin slutskattsedel. Det innebär att ca 56 % av dem som bedömts kunna söka (om arbetskriteriet varit uppfyllt) har ansökt samt blivit beviljade jämställdhetsbonus.

Till och med april månad slut år 2011 hade 29 807 ansökningar inkommit om jämställdhetsbonus till Försäkringskassan. De ärenden som kom in efter första mars år 2011 har avvisats då ansökningstiden gått ut och det inte finns ett rättsligt stöd för att behandla dessa ansökningar. Att ansökningarna är fler än antalet föräldrar beror på att föräldern kan behöva göra mer än en ansökan om barnet har ett eller flera syskon.

³ Unika i den meningen att föräldrar till tvillingar eller som kunnat söka för två syskon osv räknas som en förälder.

Tabell 2 utfallsdata jämställdhetsbonus

År 2010	Kvinna			Man			Totalt		
	Län	Antal föräldrar	Krediterat bonusbelopp	Antal bonusdagar*	Antal föräldrar	Krediterat bonusbelopp	Antal bonusdagar*	Antal föräldrar	Krediterat bonusbelopp
Blekinge län	269	964 900	9 649	40	182 700	1 827	309	1 147 600	11476
Dalarnas län	455	1 832 000	18 320	92	509 000	5 090	547	2 341 000	23410
Gotlands län	118	484 300	4 843	18	110 300	1 103	136	594 600	5946
Gävleborgs län	416	1 682 400	16 824	86	388 600	3 886	502	2 071 000	20710
Hallands län	529	1 946 800	19 468	102	528 700	5 287	631	2 475 500	24755
Jämtlands län	254	890 000	8 900	60	299 600	2 996	314	1 189 600	11896
Jönköpings län	593	2 262 100	22 621	88	446 100	4 461	681	2 708 200	27082
Kalmar län	330	1 340 500	13 405	44	201 700	2 017	374	1 542 200	15422
Kronobergs län	362	1 424 000	14 240	58	306 800	3 068	420	1 730 800	17308
Norrbottnens län	336	1 271 000	12 710	62	271 200	2 712	398	1 542 200	15422
Skåne län	2 186	8 772 400	87 724	450	2 310 900	23 109	2 636	11 083 300	110833
Stockholms län	6 020	26 451 000	264 510	1 367	7 881 400	78 814	7 387	34 332 400	343324
Södermanlands län	512	2 036 000	20 360	98	499 800	4 998	610	2 535 800	25358
Uppsala län	933	3 956 400	39 564	228	1 202 700	12 027	1 161	5 159 100	51591
Värmlands län	392	1 462 200	14 622	77	371 600	3 716	469	1 833 800	18338
Västerbottens län	684	2 557 000	25 570	123	628 000	6 280	807	3 185 000	31850
Västernorrlands län	437	1 595 100	15 951	96	511 600	5 116	533	2 106 700	21067
Västmanlands län	497	2 058 400	20 584	87	494 200	4 942	584	2 552 600	25526
Västra Götalands län	3 428	13 804 300	138 043	815	4 236 500	42 365	4 243	18 040 800	180408
Örebro län	595	2 318 400	23 184	140	793 300	7 933	735	3 111 700	31117
Östergötlands län	996	4 026 000	40 260	175	924 400	9 244	1 171	4 950 400	49504
Totalt	20 342	83 135 200	831 352	4 306	23 099 100	230 991	24 648	106 234 300	1062343

Postadress
103 51 Stockholm

Besöksadress
Vasagatan 16

Telefon
08-786 90 00

E-post
huvudkontoret@forsakringskassan.se

Internetadress
www.forsakringskassan.se

Telefax
08-411 27 89

Org.nr
202100-5521

Drygt 106 miljoner kronor krediterats ca 25 000 föräldrar för ansökta och beviljade bonusdagar som uppstod under 2010. I genomsnitt fick föräldrarna 43 dagar per person beviljade, männen 54 dagar och kvinnorna 41 dagar.

83 procent av föräldrarna som fick bonus var kvinnor och 17 procent var män. Krediteringen till männen var ca 5 400 kronor i genomsnitt och till kvinnorna ca 4 100 kronor vilket är en direkt effekt av att männen kvalificerat sig till fler bonusdagar i snitt per person.

Av de 44 332 föräldrar som Försäkringskassan bedömer skulle kunna vara berättigade till bonus var det ca 17 684 som antingen sökt för sent, fått avslag eller inte sökt alls.

Om man utgår ifrån uttagsmönstret för de som ansökt och beviljats bonus så skulle värdet på de bonusdagar som föräldrarna gått miste om uppgå till mellan 60 – 70 miljoner kronor förutsatt att arbetskriteriet varit uppfyllt.

Slutsatser och diskussion

Statistiken visar att av de föräldrar som Försäkringskassan bedömt skulle kunna vara berättigade till jämställdhetsbonus under år 2010 har ca 56 procent skickat in en ansökan och blivit beviljade bonus. Kanske uppfyllde andra inte arbetskriteriet, kanske kände de inte till bonusen eller ansåg inte att det var mödan värt att skicka in en ansökan?

Att 56 procent av de som bedömts kunna ansöka har gjort det får sägas vara ett gott resultat för en relativt ny reform. Detta eftersom procentsiffran skulle vara högre om vi visste hur många av dem som inte sökte som inte uppfyllde arbetskriteriet. Skulle vi anta⁴ att ca 10 procent av de som inte ansökte inte uppfyllde arbetskriteriet så skulle motsvarande siffra vara ca 60 procent.

Försäkringskassan genomförde en intervjustudie⁵ efter förra årets utfall av jämställdhetsbonusen. Av denna undersökning framgick att föräldrarna inte hade ansökt om jämställdhetsbonusen framförallt beroende på att de glömt bort att ansöka eller helt enkelt inte förstod reglerna kring jämställdhetsbonusen. Det svarsalternativ som minst antal föräldrar angav var att man avstått p.g.a. att ersättningen var för låg.

Försäkringskassan arbetar mycket aktivt med att informera om jämställdhetsbonusen bl.a. via olika föräldramedier, hemsidan, på ansökningsblanketten och genom den s.k. ”gula kuvert” kampanjen. Under 2010 har informationen i anslutning till ansökningsblanketten om jämställdhetsbonus förbättrats.

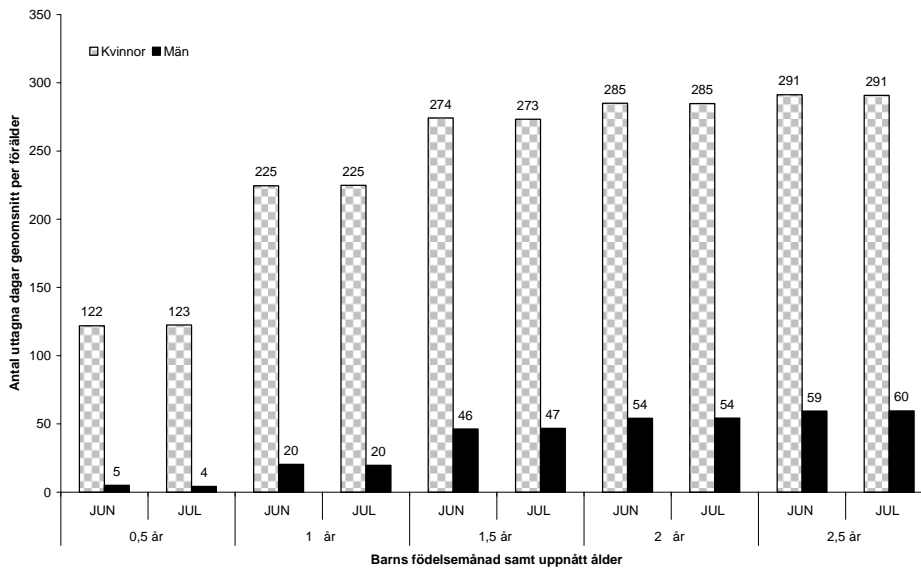
⁴ I Socialförsäkringsrapport 2010:15 svarade 9,7 procent av de som inte ansökte att de inte ansökte för att de inte uppfyllde arbetsvillkoret.

⁵ Socialförsäkringsrapport 2010:15

Olika undersökningar⁶ gör med viss rätt gällande att jämställdhetsbonusen än så länge sannolikt inte har haft någon effekt på uttaget av föräldrapenningdagarna. Detta kan enklast illustreras genom nedanstående diagram.

Diagram. Antal uttagna dagar med föräldrapenning per förälder för barn födda under juni respektive juli år 2008.

Eftersom barnen i diagrammet är födda i direkt anslutning före och efter bonusens införande (dvs. barnen födda i juli omfattas av reglerna för bonusen men inte de födda i juni) så kan man förvänta sig att om bonusen skulle ha effekt på uttagsmönstret så borde papporna till barnen födda i juli använt fler dagar med föräldrapenning än papporna till barnen födda i juni men så är inte fallet.

Om man jämför en komplex förmån som jämställdhetsbonusen med exempelvis införandet av en relativt enkel förmån som kontaktdagar (fanns mellan 1 juli 2001 – 1 juli 2003) för besök med barnet i skolan så tog det tid innan denna förmån började användas. Trots att sex årskullar omfattades direkt dvs. för föräldrar till ca 700 000 barn så användes endast kontaktdagar för ca 25 000 barn under det första halvåret som förmånen fanns dvs. för ca 3,5 procent av barnen som omfattades. År 2002 användes sedan förmånen för knappt 100 000 barn dvs. för ca 14 procent av barnen. Under det sista halvåret användas kontaktdagarna för knappt 120 000 barn, dvs. för ca 17 procent av barnen, sedan avskaffades förmånen. Det tar tid för nya komplexa reformer att fungera fullt ut även om införandet av de s.k. pappa- och mammamånaderna inom föräldrapenningen fick snabbare effekter än exemplet med

⁶ Se bl.a. Inspektionen för socialförsäkringen ”Working Paper 2010-3”

kontaktdagarna. Men ju längre tiden går desto fler förstår hur försäkringen fungerar och desto fler anpassar sitt beteende efter hur reglerna är utformade.

Denna rapport kan visa på att om föräldrarna är berättigade till jämställdhetsbonus så ansöker de nu i högre grad än tidigare. År 2009 ansökte ca 48 procent av de föräldrar som Försäkringskassan bedömt skulle kunna ha omfattats av bonusen och år 2010 ansökte ca 56 procent av de som Försäkringskassan bedömt kunna omfattas av bonusen.

Kanske är det inte lika lätt att påverka ett beteende med en reform som kommer efter tre andra reformer (första- andra pappa/mammamånaden samt takethöjningen från 7,5 – 10 prisbasbelopp) som alla syftar till att föräldrarna ska dela mer jämställt på föräldrapenningdagarna. Kanske är det också för tidigt att avgöra om jämställdhetsbonusen i en framtid kommer att fungera så som den är tänkt.

Regeringen har aviserat att förändringar ska införas inom jämställdhetsbonusen där förmånen ska göras om så att det blir utbetalningar istället för skatteavdrag hur detta kommer att inverka på uttaget av jämställdhetsbonusen får framtiden utvisa

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Adriana Lender i närvaro av chefsjuristen Eva Nordqvist, försäkringsdirektörerna Gunnar Johansson och Birgitta Målsäter, verksamhetsområdeschefen Jan Almqvist och analytikern Niklas Löfgren den senare som föredragande.

Adriana Lender

Niklas Löfgren